

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย

หลักภาษา

และ

การใช้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

รศ.กิตติยา รัตมีแจ่ม

ผู้ตรวจ

รศ. ดร.ชนธิชัย อธิเกียรติ

ผศ. ดร.ระพีณ ชูชื่น

ผศ.อาภาภรณ์ ดิษฐเล็ก

บรรณาธิการ

ดร.วลัยพรรณ อ้วนนาแว

ค.บ. (ภาษาไทย), กศ.ม. (การสอนภาษาไทย)

ค.บ. (ภาษาไทย-เทคโนโลยีการศึกษา), ค.ม. (การสอนภาษาไทย),
ปร.ด. (หลักสูตรและการสอน)

ศษ.บ. (การประถมศึกษา), ค.ม. (การประถมศึกษา),
Ph.D. (Human Resource Development)

กศ.บ. (ภาษาไทย) เกียรตินิยม, กศ.ม. (ภาษาไทย)

ค.บ. (ภาษาไทย), ค.ม. (นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร),
ปร.ด. (บริหารการศึกษา)

จัดพิมพ์โดย บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

๒) ฝ่ายการตลาด, ฝ่ายผลิตและจัดส่ง, ฝ่ายการเงินและบัญชี :
๖๕/๑๐๕ หมู่ ๑ ซ.พระแม่การุณย์ ต.บ้านใหม่ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี ๑๑๑๒๐
โทร. ๐ ๒๕๕๔ ๕๔๔๕, ๐ ๒๕๕๔ ๕๕๕๓, ๐ ๒๕๖๑ ๕๕๔๐-๒
โทรสาร ๐ ๒๕๖๑ ๕๕๕๓, ๐ ๒๕๕๒ ๒๓๑๓

๓) ฝ่ายวิชาการ :
๔๗/๑๒๒ ถ.เทศบาลสงเคราะห์ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐
โทร. ๐ ๒๕๕๔ ๔๔๑๔-๒๐, ๐ ๒๕๕๓ ๔๖๖๔-๕ โทรสาร ๐ ๒๕๕๐ ๒๕๒๓

ปีที่พิมพ์ ๒๕๖๗

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

ISBN 978-616-07-2635-6

ราคา ๘๕ บาท

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ
ลิขสิทธิ์เป็นของบริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย **หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ๑** ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เรียบเรียงขึ้นตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

หนังสือเล่มนี้ปรับปรุงเนื้อหา สอดแทรกความรู้เสริมให้ทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) เพื่อให้ผู้เรียนมีวิจรณ์ญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน การตัดสินใจ และการสร้างสรรค์ รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ด้านภาษาไทยด้วยการบูรณาการโดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) เป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงให้ผู้เรียนได้มองเห็นสภาพแวดล้อมใกล้ตัว ปัญหาของชุมชน สังคม หรือประเทศชาติ และแนวทางการป้องกันแก้ไข ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหา หรือใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งอนาคตได้ ซึ่งเป็นสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ ๒๑

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนเล่มนี้จะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาแบบองค์รวมทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อีกทั้งอำนวยความสะดวกต่อครูผู้สอนที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ และบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

ฝ่ายวิชาการ บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

คำอธิบายรายวิชา

รายวิชาพื้นฐาน หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ๑
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เวลา ๑๐๐ ชั่วโมง

อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง และข้อความสั้น ๆ บอกความหมายของคำ และข้อความที่อ่านตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่อ่าน คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอ และนำเสนอเรื่องที่อ่าน บอกความหมายของเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์สำคัญที่มักพบเห็นในชีวิตประจำวัน และมีมารยาทในการอ่าน

คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด เขียนสื่อสารด้วยคำและประโยคง่าย ๆ และมีมารยาทในการเขียน

ฟังคำแนะนำ คำสั่งง่าย ๆ และปฏิบัติตาม ตอบคำถาม และเล่าเรื่องที่ฟังและดู ทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง พุดแสดงความคิดเห็น และความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดู พุดสื่อสารได้ตามวัตถุประสงค์ และมีมารยาทในการฟัง การดู และการพุด

บอกและเขียนพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และเลขไทย เขียนสะกดคำ และบอกความหมายของคำ เรียบเรียงคำเป็นประโยคง่าย ๆ และต่อคำคล้องจองง่าย ๆ

ทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพุด ต้องใช้กระบวนการคิด การจดจำ และความเข้าใจ เพื่อทำให้เกิดการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาภาษา และนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

แนะนำหนังสือเรียน

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย **หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ๑** ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เล่มนี้ม้อมค้ประกอบที่สำคัญดังนี้

● กว้ซัวก

คือ สิ่งที่กำหนดให้รู้ว่ำนักรเรียนควรรู้ะไร ทำอะไรได้ และคุณลักษณะที่พึงเกิดขึ้นกับนักเรียนตามเป้าหมายของหลักสูตร

● สารการเรียนรู้

คือ ขอบข่ายเนื้อหาสาระที่นักเรียนจะได้เรียนในหน่วยการเรียนรู้นั้น ๆ

● สารสำคัญ

คือ ความคิดสำคัญซึ่งเป็นแนวในการผูกเรื่อง หรือความคิดอื่น ๆ ที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

● รบรู่ภาษาไทย

คือ การสอดแทรกความรู้ มุมมอง แนวคิดที่ทันสมัยในประเด็นต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันระหว่างเนื้อหา ซึ่งนักเรียนและครูผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่นักเรียน

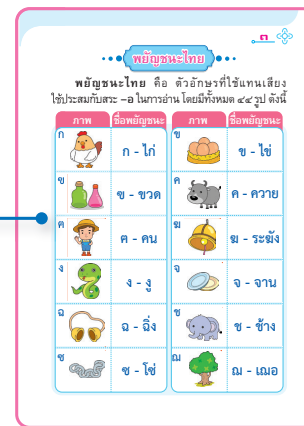
● กิจกรรมชวนคิด

คือ คำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น โดยใช้ภาพและคำถามปลายเปิด เพื่อให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ และหาคำตอบด้วยตัวเอง

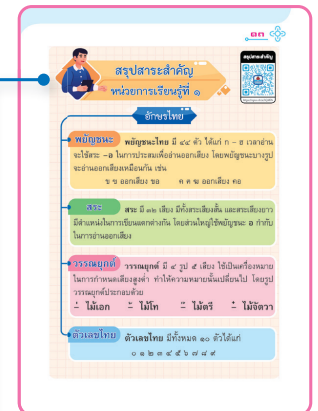
● การนำเสนอเนื้อหา

คือ การนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบ Infographic ในส่วนของเนื้อหาที่ยากหรือมีปริมาณมาก เพื่อให้นักเรียนเข้าใจง่าย

● สรุปสาระสำคัญ

การสรุปสาระสำคัญท้ายหน่วยการเรียนรู้แบบ Infographic เพื่อให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย และสามารถ QR Code เข้าถึง และรับชม Motion Graphic ได้

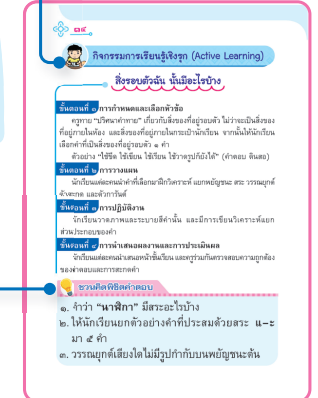

● กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning), กิจกรรมเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Mini Project-Based Activity)

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เหมือนกับในชีวิตจริงอย่างมีระบบ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ๔ ขั้นตอน

● ชวนคิดพิชิตคำถาม

คือ คำถามที่ใช้ทบทวนความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ โดยการให้ตอบคำถามพัฒนาทักษะการคิดที่ช่วยส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

สารบัญ

อักษรไทย

๑

- ๑ พยัญชนะ
- ๒ สระ
- ๓ วรรณยุกต์
- ๔ ตัวเลขไทย

๓

๗

๘

๑๐

การคัดลายมือ

๑๕

- ๑ การคัดลายมือ
- ๒ มารยาทในการเขียน

๑๗

๒๓

การอ่านสะกดคำและการอ่านแจกลูกคำ ๒๗

- ๑ การอ่านสะกดคำ
- ๒ การอ่านแจกลูกคำ

๒๙

๓๒

มาตราตัวสะกด

๓๙

- ๑ มาตราตัวสะกด

๔๑

การผันคำ

๖๑

- ๑ การผันคำ

๖๓

พยัญชนะควบกล้ำ

๗๐

- ๑ พยัญชนะควบกล้ำ

๗๒

อักษรนำ

๘๓

- ๑ อักษรนำ

๘๕

ความหมายของคำ

๙๒

- ๑ ความหมายของคำ

๙๔

การแต่งประโยค

๑๐๑

- การแต่งประโยค

๑๐๓

คำคล้องจอง

๑๑๐

- คำคล้องจอง

๑๑๒

การอ่านในชีวิตประจำวัน

๑๑๙

- ๑ การเล่าเรื่องย่อ ๑๒๑
- ๒ การตั้งคำถามและตอบคำถาม ๑๒๔
- ๓ การคาดคะเนเหตุการณ์ ๑๒๕
- ๔ การอ่านหนังสือตามความสนใจ ๑๒๖
- ๕ เครื่องหมายและสัญลักษณ์ ๑๒๗
- ๖ มารยาทในการอ่าน ๑๒๙

การฟัง การดู และการพูด

๑๓๔

- ๑ การฟังและปฏิบัติตามคำสั่ง ๑๓๖
- ๒ การพูดแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก ๑๓๗
- ๓ การพูดในโอกาสต่าง ๆ ๑๓๘
- ๔ มารยาทในการฟัง การดู และการพูด ๑๔๐

บรรณานุกรม

๑๔๖

อักษรไทย

สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย

- ✦ มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ
- ✦ ตัวชี้วัด ท ๔.๑ ป. ๑/๑ บอกและเขียนพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์และเลขไทย

สาระการเรียนรู้

- ๑ พยัญชนะ
- ๒ สระ
- ๓ วรรณยุกต์
- ๔ ตัวเลขไทย

สาระสำคัญ

ตัวอักษรไทยแบ่งออกเป็นพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และเลขไทย เมื่อนำพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์มารวมกันเป็นคำ เราจึงอ่านและเขียนเป็นคำ การออกเสียงและเขียนพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และตัวเลขไทยได้ถูกต้อง เป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ภาษาไทย

กิจกรรม

ชวนคิด

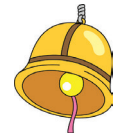
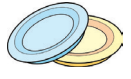
เพื่อน ๆ เห็นพยัญชนะ
ตัวใดบ้างที่ไม่มีหัวกลม

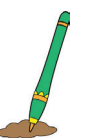
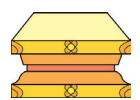
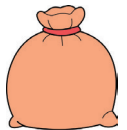
ก ข ข ค ต ข ง จ ฉ ช ซ
ฌ ฎ ฌ ญ ฎ ฐ ฑ ฒ
ด ต ถ ท ธ น บ ป ผ ฝ พ
ฟ ภ ม ย ร ล ว ศ ษ ส ห
ฬ อ ฮ

... พยัญชนะไทย ...

พยัญชนะไทย คือ ตัวอักษรที่ใช้แทนเสียง
ใช้ประสมกับสระ - อ ในการอ่าน โดยมีทั้งหมด ๔๔ รูป ดังนี้

ภาพ	ชื่อพยัญชนะ	ภาพ	ชื่อพยัญชนะ
ก 	ก - ไก่	ข 	ข - ไข่
ข 	ข - ขวด	ค 	ค - ควาย
ค 	ค - คน	ฌ 	ฌ - ระฆัง
ง 	ง - งู	จ 	จ - จาน
ฉ 	ฉ - ฉิ่ง	ช 	ช - ช้าง
ซ 	ซ - ไส้	ฌ 	ฌ - เฌอ

ภาพ	ชื่อพยัญชนะ	ภาพ	ชื่อพยัญชนะ
ญ 	ญ - หญิง	ฉ 	ฉ - ชญา
ฉ 	ฉ - ปัก	ฐ 	ฐ - ฐาน
ท 	ท - มณฑา	ฒ 	ฒ - ผู้เฒ่า
ณ 	ณ - เณร	ด 	ด - เด็ก
ต 	ต - เต่า	ถ 	ถ - ถุง
ท 	ท - ทหาร	ธ 	ธ - ธง
น 	น - หนู	บ 	บ - ใบไม้

ภาพ	ชื่อพยัญชนะ	ภาพ	ชื่อพยัญชนะ
ป 	ป - ปลา	ผ 	ผ - ผึ้ง
ฝ 	ฝ - ฝา	พ 	พ - พาน
ฟ 	ฟ - ฟัน	ภ 	ภ - ลำภา
ม 	ม - ม้า	ย 	ย - ยักษ์
ร 	ร - เรือ	ล 	ล - ลิง
ว 	ว - แหวน	ศ 	ศ - ศาลา
ช 	ช - ภาษี	ส 	ส - เสือ

ภาพ	ชื่อพยัญชนะ	ภาพ	ชื่อพยัญชนะ
ห 	ห - หีบ	ฟ 	ฟ - จุฬา
อ 	อ - อ่าง	ฮ 	ฮ - นกฮูก

ข้อสังเกต

พยัญชนะบางรูปอ่านออกเสียงเดียวกันแต่เขียนต่างกัน ดังนี้

พยัญชนะ	อ่านออกเสียง	พยัญชนะ	อ่านออกเสียง
ข ข	ขอ	ค ค ฅ	คอ
ช ฌ	ชอ	ญ ย	यो
ฎ ฏ	ดอ	ฏ ฏ	ตอ
ฐ ฑ	ถอ	ฑ ฒ ท ธ	ทอ
ณ น	นอ	พ ภ	พอ
ล ฬ	ลอ	ศ ษ ส	สอ

รอบรู้ภาษาไทย

ปัจจุบันพยัญชนะที่เลิกใช้แล้วมี ๒ รูป ได้แก่

ข และ ค

สระ

สระ มี ๓๒ เสียง ออกเสียงสั้น และยาว อาจเขียนอยู่บน ใต้ หน้า หรือหลังพยัญชนะ จึงต้องเขียนให้ถูกต้อง โดยส่วนใหญ่ใช้พยัญชนะ อ กำกับในการออกเสียง ดังนี้

สระ	อ่านออกเสียง	สระ	อ่านออกเสียง
-ะ	อะ	-า	อา
-ิ	อิ	-ี	อี
-ึ	อึ	-ื	อื
-ุ	อุ	-ู	อู
-เ-ะ	เอะ	-เ	เอ
-แ-ะ	แอะ	-แ	แ
-โ-ะ	โอะ	-โ	โ
-เ-าะ	เอาะ	-อ	อ
-เ-อะ	เออะ	-เ-อ	เออ
-เ-ียะ	เอียะ	-เ-ีย	เอีย
-เ-ือะ	เอือะ	-เ-ือ	เอือ
-เ-ัวะ	เอัวะ	-เ-ัว	เอัว
-เ-ำ	อำ	-ไ	ไ
-เ-อ	เ	-เ-า	เอา
-ฤ	ริ	-ฤา	รือ
-ลี	ลี	-ลีา	ลือ

ฝึกอ่าน ให้คล่องแคล่ว

กา	จำ	ดู	มี	ใน
เรือ	และ	ไถ	รอ	แล
หัวใจ	ทำไม	เกร	กะทิ	ลำไย
มะละกอ	หัวเราะ	เวลา	ทาสี	จำปี

วรรณยุกต์

วรรณยุกต์ไทย มี ๔ รูป ๕ เสียง ใช้เป็นเครื่องหมายกำหนดเสียงสูงต่ำ ทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนไป โดยมี ๒ ประเภทดังนี้

๑. วรรณยุกต์มีรูป คือ วรรณยุกต์ที่มีรูปกำกับบนพยัญชนะต้น

ˊ	ˋ	ˊˋ	ˊˋˋ
ไม้เอก	ไม้โท	ไม้ตรี	ไม้จัตวา

๒. วรรณยุกต์ไม่มีรูป คือ วรรณยุกต์เสียงสามัญ จะไม่มีรูปกำกับบนพยัญชนะต้น เช่น ปอ มา ยา แก

ฝึกอ่าน ให้คล่องแคล่ว

ม้า	คะ	เฝ้า	พี่	เสือ
ฟ้า	นะ	โต๊ะ	ไม้	เก้
ไล่	แก้อี	ม้าน้ำ	พ่อค้า	ไฟฟ้า
พะไล	ปู่	เผื่อแผ่	เตาดำ	สะไ้

คำศัพท์น่ารู้

คำ	อ่านว่า	ความหมาย
ปู่	ปู่	พ่อของพ่อ
เก้	เก้	ปลอมหรือเลียนแบบ ไม่ใช่ของแท้
ม้าน้ำ	ม้า-น้ำ	สัตว์ทะเลที่มีขนาดเล็ก ท่อนบนมีหัว คล้ายม้า ลำตัวยาวมีหางงอคล้ายกิ้ง
พ่อค้า	พ่อ-ค้า	คนขายของที่เป็นผู้ชาย
เผื่อแผ่	เผื่อ-แผ่	เอื้อเฟื้อ เจือจาน โอบอ้อมอารี

ตัวเลขไทย

ตัวเลขไทย มี ๑๐ ตัว ได้แก่

ภาพ	เลขไทย	อ่านว่า
	๐	ศูนย์
	๑	หนึ่ง
	๒	สอง
	๓	สาม
	๔	สี่
	๕	ห้า
	๖	หก
	๗	เจ็ด
	๘	แปด
	๙	เก้า

รอบรู้ภาษาไทย

๑. เราใช้เลขแทนจำนวนนับ เช่น

ข้าวสาร ๑ กระสอบ

ไข่ ๑ ฟอง

๒. ใช้แทนเดือนทั้ง ๑๒ ของปี เช่น

มกราคม = เลข ๑ กรกฎาคม = เลข ๗

กุมภาพันธ์ = เลข ๒ สิงหาคม = เลข ๘

มีนาคม = เลข ๓ กันยายน = เลข ๙

เมษายน = เลข ๔ ตุลาคม = เลข ๑๐

พฤษภาคม = เลข ๕ พฤศจิกายน = เลข ๑๑

มิถุนายน = เลข ๖ ธันวาคม = เลข ๑๒

เพื่อน ๆ รู้ไหมนอกจากพยัญชนะไทย
เรายังมีการใช้เลขไทยในหนังสือ
ราชการด้วยนะ